

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Työvoiman ja koulutuksen tarvetutkimus 2011

Metalliala

Hannu Ahvenjärvi

Työvoiman ja koulutuksen tarvetutkimus 2011

Metalliala

Hannu Ahvenjärvi

2011

Kainuun elinkeino-, liikenne ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Esipuhe

Kainuun ELY-keskuksen ja TE-toimistojen lyhyen aikajänteen ennakointikäytäntöihin on kuulunut 2000-luvun alkuvuosista lähtien työvoiman ja koulutuksen tarvetutkimus (TKTT), jossa lähinnä TE-toimistot haastattelevat valitun toimialan yrityksiä. Haastattelujen tavoitteena on selvittää toimialan yritysten työvoima-, koulutus- ja muita kehittämistarpeita sekä alan kehitysnäkymiä.

Haastattelujen tuloksia analysoidaan erikseen koolle kutsutussa asiantuntijaraadissa, joka tekee muun muassa toimenpide-ehdotuksia toimialan ja yritysten kehittämiseksi. Prosessin tavoitteena on tunnistaa työnantajien tarpeita, verkottaa toimialan keskeisiä toimijoita sekä lisätä työ- ja elinkeinohallinnon tuntemusta toimialan toiminnasta ja tulevaisuuden näkymistä.

Keväällä 2011 TE-toimistojen virkailijat haastattelivat yhteensä 21 metallitoimialan yritystä Kainuussa. Asiantuntijaraati kokoontui huhtikuussa, jolloin sovittiin esille tulleiden koulutustarpeiden jatkokäsittelystä sekä käsiteltiin toimenpide-ehdotuksia toimialan kehittämiseksi.

Haluan kiittää metallitoimialan TKTT-prosessin toteuttamisesta haastatteluun osallistuneita yrityksiä, työ- ja elinkeinohallinnon haastattelijoita sekä asiantuntijaraatiin osallistuneiden työnantajien, oppilaitosten ja työ- ja elinkeinohallinnon edustajia. Erityisen kiitoksen ansaitsee metallitoimialan TKTT-loppuraportin laatinut Hannu Ahvenjärvi Tulevaisuuden työvoima -projektista.

Kajaanissa 6.5.2011

Juha Puranen

Tiivistelmä

Metallialan työvoiman ja koulutuksen tarvetutkimusta varten haastateltiin maaliskuun 2011 aikana 21 kainuulais- ta yritystä. Haastatteluilla haluttiin selvittää yritysten työvoima-, koulutus- ja muita kehittämistarpeita sekä alan kehitysnäkymiä. Kyselyn tuloksia käsiteltiin 13.4.2011 järjestetyssä asiantuntijaraadissa.

Haastatellut yritykset työllistivät haastatteluhetkellä yhteensä 669 henkeä. Yritysten yhteenlasketun henkilöstö- määrän arvioitiin kasvavan 85 hengellä eli lähes 13 % seuraavan vuoden aikana. Useimmat yritykset uskoivat tämänhetkisen hyvän suhdannetilanteen jatkuvan vielä vuoden päästä. Myös pidemmällä aikavälillä metalliteol- lisuuden näkymät Kainuussa ovat hyvät.

Tarve palkata lisää työvoimaa näkyy mm. yritysten työvoiman käyttöasteessa, joka muutamilla yrityksillä oli korkea. Tarkempia suunnitelmia rekrytoida uutta työvoimaa seuraavan vuoden aikana oli 12 yrityksellä. Uuden työvoiman tarve oli yhteensä 70 henkilöä. Eniten kysyntää oli hitsaajista ja koneistajista. Yritysten työvoiman tar- ve on kasvussa myös pidemmällä aikavälillä. Lisäksi eläköityvien tilalle on lähivuosina tarvetta palkata runsaasti uutta työvoimaa. Ongelmana on se, ettei nuorisoasteen koulutuksista valmistu ennakoitua tarvetta vastaavaa määrää alan ammattilaisia.

Yrityksillä oli melko paljon koulutustarpeita niiden nykyiselle henkilöstölle, lähinnä suoraan metallialaan liittyville koulutuksille. Koulutustarvetta on jo siksikin, että alan työtehtävät muuttuvat mm. tietotekniikan käytön lisäänty- misen myötä. Yritysten yhteistyö oppilaitosten kanssa on sujunut varsin hyvin, vaikka kehitettävääkin on esimer- kiksi työharjoitteluihin liittyen.

Asiantuntijaraati ehdotti koulutustehtaan perustamista yhtenä keinona loiventaa kynnystä koulutuksesta työ- elämään. Eri toimijoiden yhteistyötä koulutussuunnittelussa haluttiin myös jatkaa. Lisäksi raati ehdotti pysyvän toimialatiimin perustamista metallialalle.

Sisällysluettelo

Esipuhe	3
Tiivistelmä	4
Sisällysluettelo	5
1. Johdanto	6
2. Metalliala Kainuussa	6
3. Haastatellut yritykset	7
4. Henkilöstön määrä ja rakenne	8
4.1. Yritykset henkilöstön kokoluokittain	8
4.2. Henkilöstön ammattinimikkeitä	8
4.3. Henkilöstön ikärakenne	9
4.4. Arvioitu henkilöstömäärän kehitys	10
5. Suhdannenäkymät	11
6. Työvoimatarpeet	11
6.1. Työvoiman käyttöaste	11
6.2. Työvoimatarpeen kehitys seuraavan viiden vuoden aikana	12
6.3. Suunnitellut työvoiman lisäykset	13
7. Koulutustarpeet	16
8. Muutoksia ammateissa ja toimialalla	16
9. Palautetta	17
10. Asiantuntijaraadin kommentit ja toimenpide-ehdotuksia	18
LIITE 1. TKTT-haastattelulomake	19

1. Johdanto

Tämä raportti on yhteenveto metallialan yrityksille tehdyistä työvoiman ja koulutuksen tarvetutkimuksen haastatteluista. Selvitystä varten tehdyillä työnantajakäynneillä haastateltiin maaliskuun 2011 aikana yhteensä 21 metallitoimialan yritystä Kainuussa. Liitteenä on tiivistelmä TKTT-haastattelulomakkeesta kysymyksineen ja vastausvaihtoehtoineen. Yrityshaastatteluja tekivät työ- ja elinkeinotoimistojen virkailijat sekä ELY-keskuksen Tulevaisuuden työvoima -projektin työntekijät. Osa haastatteluista tehtiin yhteisellä yrityskäynnillä Kainuun ammattiopiston KehiTY-hankkeen kanssa, joka teki samanaikaisesti omaa yritysten osaamiskartoitustaan.

Tarvetutkimuksen tuloksia käsiteltiin 13.4.2011 pidetyssä asiantuntijaraadissa, jossa myös sovittiin esille tulleiden koulutustarpeiden jatkokäsittelystä sekä esitettiin toimenpide-ehdotuksia toimialan kehittämiseksi.

Metallin toimialaksi rajattiin tässä selvityksessä seuraavat Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 2008) mukaiset toimialaluokat:

- 25 Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)
- 28 Muiden koneiden ja laitteiden valmistus
- 29 Moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja puoliperävaunujen valmistus
- 30 Muiden kulkuneuvojen valmistus

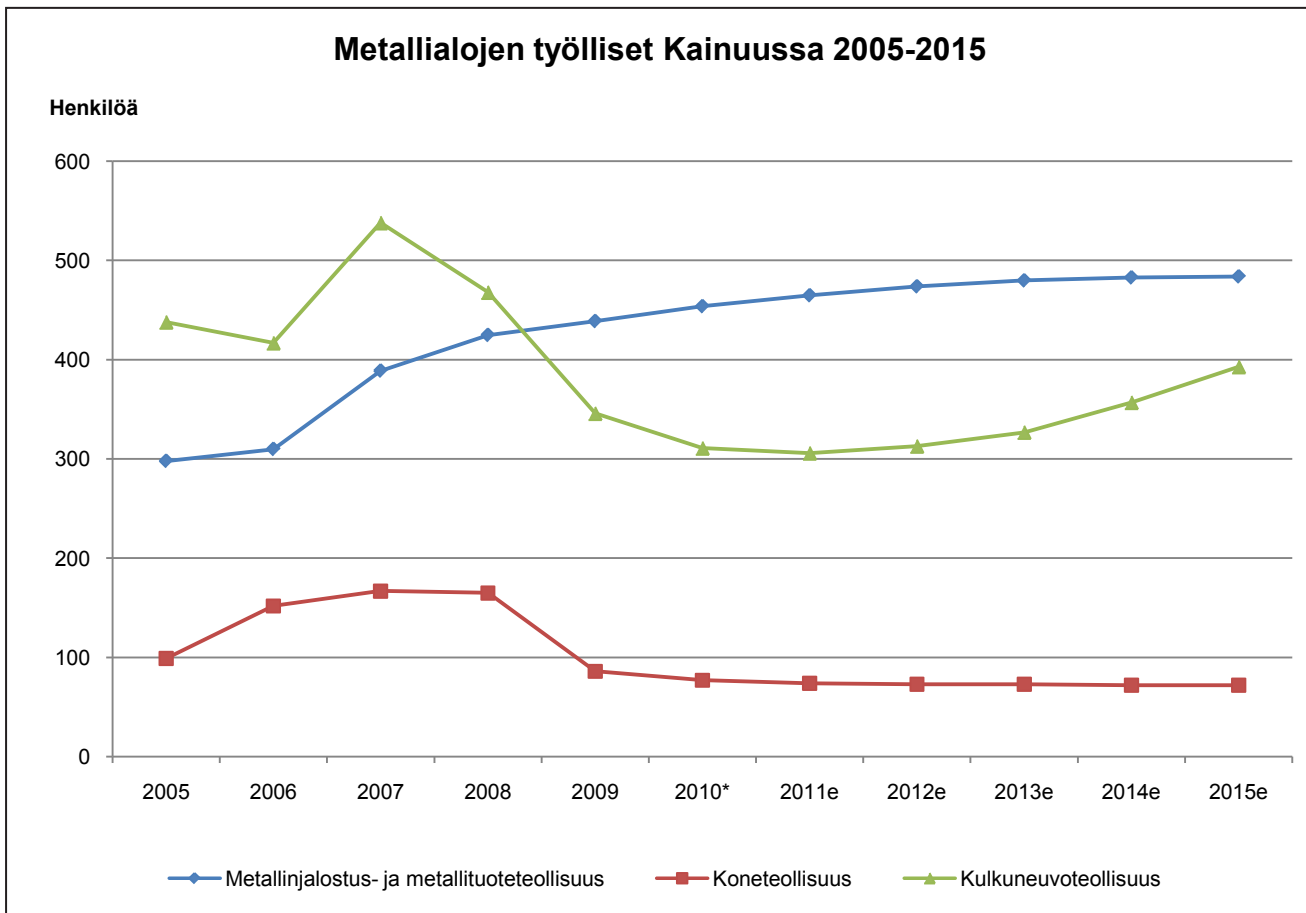
2. Metalliala Kainuussa

Metallin toimialalla oli Kainuussa vuonna 2009 yhteensä 76 toimipaikkaa. Toimipaikkojen määrä on hieman kasvanut viime vuosina. Eniten toimipaikkoja oli metallituotteiden valmistuksessa. Henkilöstöä oli yhteensä noin 700 henkeä. Henkilöstömäärä oli suurin kulkuneuvojen valmistuksessa. Alan yhteenlaskettu liikevaihto oli vuonna 2009 yli 50 miljoonaa euroa.

ETLAn alue-ennusteen mukaan metallialan työllisyys näyttäisi kasvavan Kainuussa lähivuosina. Työllisten määrän ennustetaan kasvavan sekä kulkuneuvoteollisuudessa että metallituoteteollisuudessa. Koneteollisuudessa työllisyys pysyy ennallaan.

Taulukko 1. Metallin toimialojen yritysten toimipaikat, henkilöstö ja liikevaihto Kainuussa vuosina 2006–2009 (Toimiala Online / Tilastokeskus, yritys- ja toimipaikkarekisteri).

Toimialaluokka (TOL 2008)		2006	2007	2008	2009
25 Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)	Toimipaikat	41	54	59	60
	Henkilöstö	260	344	311	278
	Liikevaihto (1000 euroa)	24148	33416	33871	25402
28 Muiden koneiden ja laitteiden valmistus	Toimipaikat	14	12	11	11
	Henkilöstö	87	94	...	76
	Liikevaihto (1000 euroa)	11426	11558	...	7917
29 Moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja puoliperävaunujen valmistus	Toimipaikat	4	4	4	2
	Henkilöstö	7	7	7	...
	Liikevaihto (1000 euroa)	587	745	710	...
30 Muiden kulkuneuvojen valmistus	Toimipaikat	2	2	3	3
	Henkilöstö	420	328
	Liikevaihto (1000 euroa)	53947	19045

Kuva 1. Metallin toimialojen työllisten määrän kehitys Kainuussa vuosina 2005–2009 sekä arvio ja ennusteet vuosille 2010–2015 (Toimiala Online / ETLAn alue-ennuste 4/2011).

3. Haastatellut yritykset

Selvitystä varten haastateltiin yhteensä 21 metallialan yritystä Kainuussa. Eniten mukana oli metallituotteiden valmistus -toimialaluokkaan kuuluvia yrityksiä. Muista metallin toimialaluokista oli vain yksittäisiä yrityksiä. Lisäksi kolmen haastatellun yrityksen varsinainen päätoimiala oli joku muu (rakentaminen tai muovituotteiden valmistus). Työ- ja elinkeinotoimistojen toiminta-alueittain haastatellut yritykset jakautuivat siten, että Länsi-Kainuusta oli 8, Itä-Kainuusta 10 ja Ylä-Kainuusta 3 yritystä.

Taulukko 2. Haastatellut yritykset toimialaluokan mukaan.

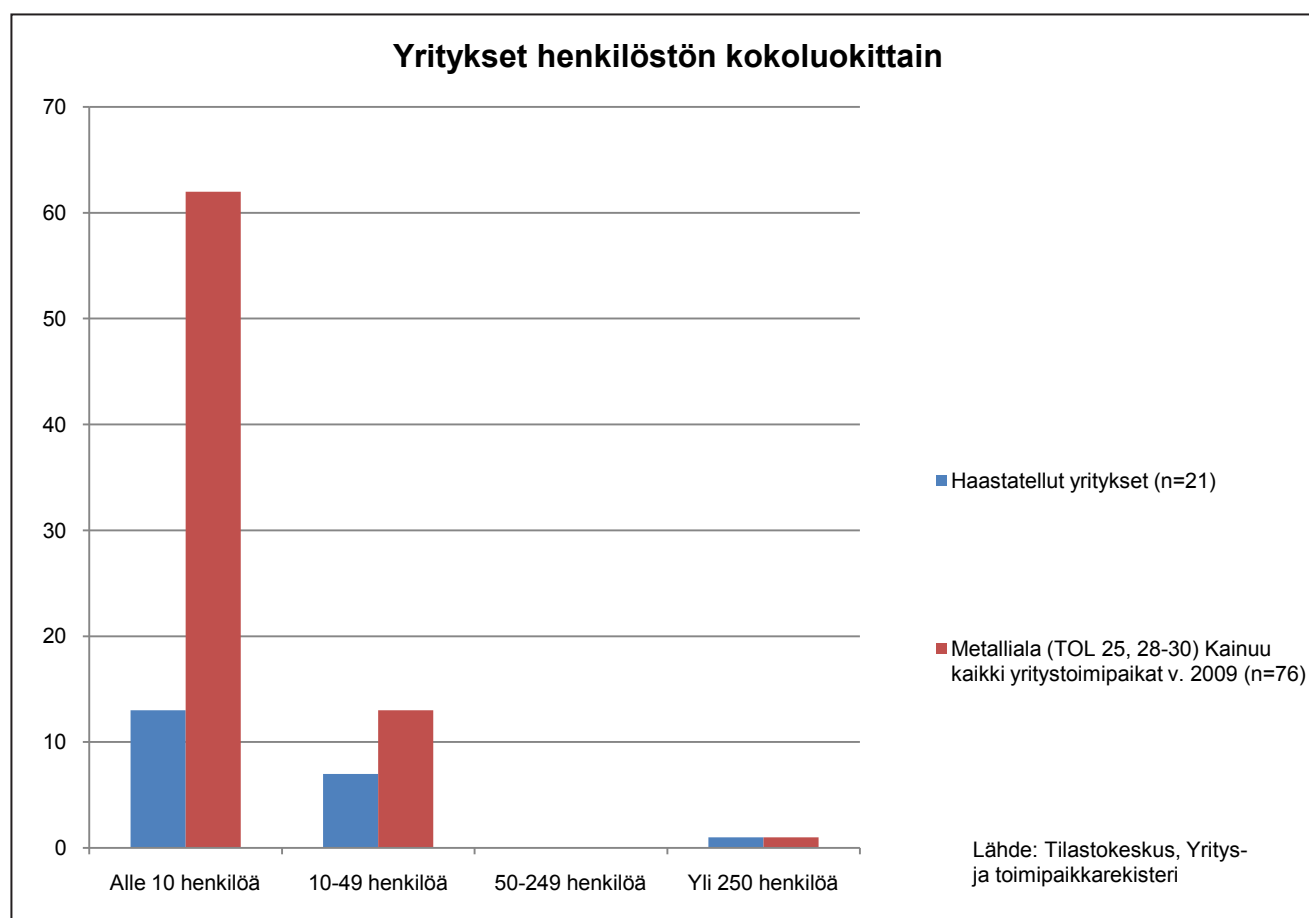
Yrityksen päätoimiala (TOL 2008)	lkm.
25 Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)	15
28 Muiden koneiden ja laitteiden valmistus	1
29 Moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja puoliperävaunujen	1
30 Muiden kulkuneuvojen valmistus	1
Muut toimialat	3
Yritykset yhteensä	21

Pääosa haastatelluista yrityksistä toimii kotimaan markkinoilla. Vain kolme yritystä ilmoitti harjoittavansa vientitoimintaa, lähinnä EU-maihin. Viennin osuudeksi tuotannosta arvioitiin 20–90 %.

4. Henkilöstön määrä ja rakenne

4.1. Yritykset henkilöstön kokoluokittain

Haastatelluista yrityksistä 13 oli henkilöstömäärältään alle 10 hengen yrityksiä. 10–49 henkilöä työllistäviä yrityksiä oli seitsemän ja suuria, yli 250 työntekijän yrityksiä, yksi. Alan suuremmat yritykset saatiin haastateltua selvästi kattavammin kuin pienet yritykset, joten kyselyssä mukana olleiden yritysten kokojakauma ei vastaa koko Kainuun metallitoimialan jakaumaa. 50–249 henkilöä työllistävät yritykset puuttuvat kokonaan metallialalta Kainuusta.

Kuva 2. Haastatellut yritykset henkilöstön kokoluokittain.

4.2. Henkilöstön ammattinimikkeitä

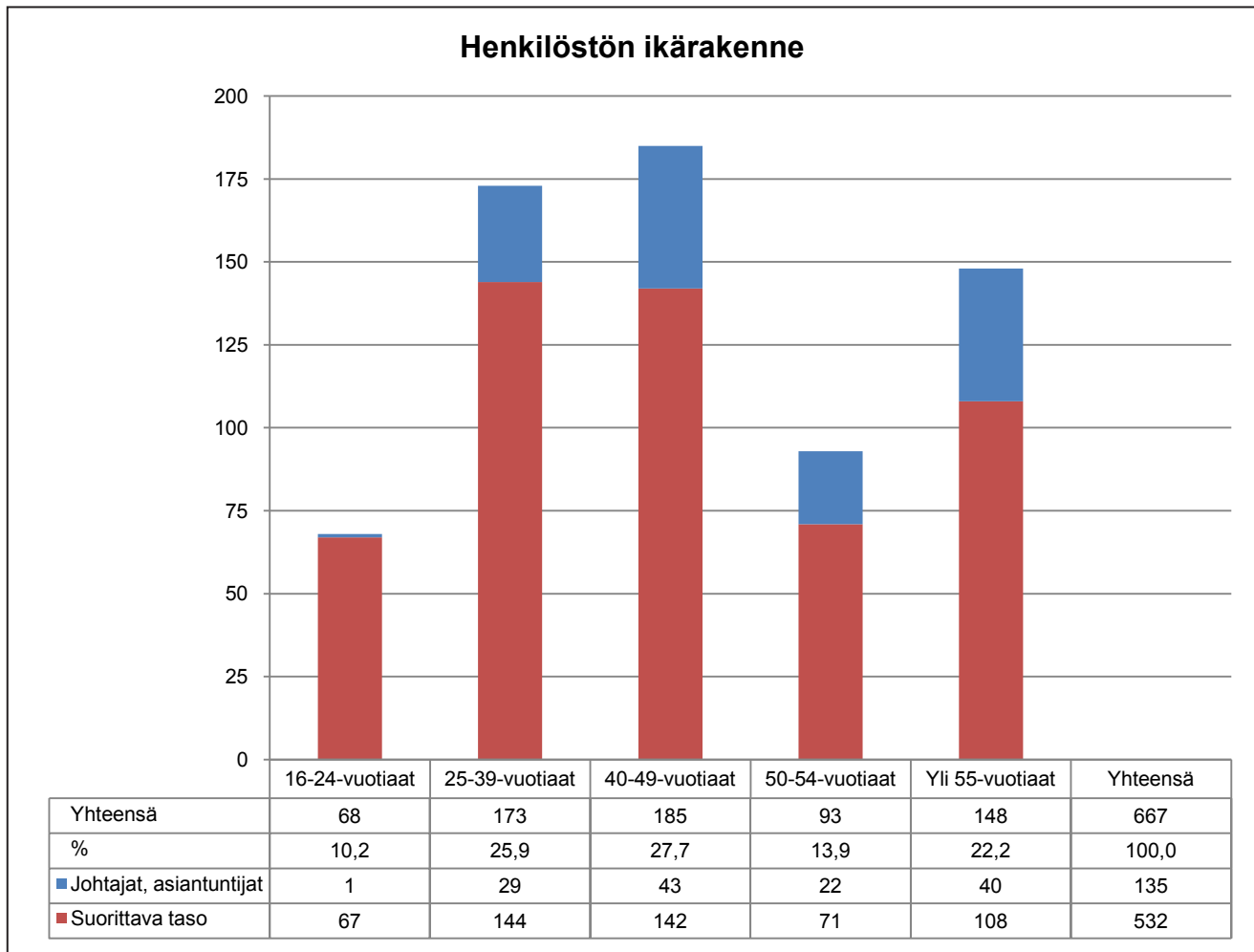
Haastatelluissa yrityksissä oli työntekijöitä hyvin monenlaisilla ammattinimikkeillä. Seuraavassa taulukossa on lueteltu yritysten ilmoittamat keskeiset ammattinimikkeet Pohjoismaisen ammattiluokituksen mukaisesti järjestettynä. Monet yritysten mainitsemat ammattinimikkeet olivat metallialalle tyypillisiä ammattiryhmiä, kuten koneistajat ja työkaluntekijät (751-alkuiset ammatit), levysepät (754), hitsaajat ja kaasuleikkaajat (756) sekä koneinsinöörit ja teknikot (004). Yksittäisten työntekijöiden ammattinimikkeistä yleisimpiä olivat koneistaja/CNC-koneistaja, joka mainittiin 10 yrityksessä, sekä hitsaaja ja levyseppä-hitsaaja. Työntekijöiden ammattinimikkeissä oli myös monenlaisia yhdistelmiä. Työnjohto- ja asiantuntijatehtävissä yleisimmin mainittuja ammattinimikkeitä olivat työnjohtaja ja suunnittelija. Osa yritysten henkilöstön ammattinimikkeistä oli toimialasta riippumattomia, sillä metallialalakin tarvitaan yrittäjiä, toimitusjohtajia, toimistotyöntekijöitä ja toimistosiihteerejä.

Taulukko 3. Haastateltujen yritysten henkilöstön ammattinimikkeitä.

Amm. koodi	Ammattinimike (mainintojen lkm.)		
		75135	Sorvaaja
		75160	Metallihioja
00410	Koneinsinööri	75410	Peltiseppä
00425	Työnjohtaja (5) Työnsuunnittelija	75420	Rakennuspeltiseppä
		75465	Levyseppä-hitsaaja (6)
00430	Suunnitteluinsinööri Suunnittelija (3)	75610	Hitsaaja (8)
		75640	Polttoleikkaaja
21115	Yrittäjä (2)	75690	Laserleikkaaja
21310	Toimitusjohtaja (2)		Vesileikkaaja
21320	Tuotantopäällikkö Tuotannonjohto	75710	Kokoonpanotyöntekijä (2)
		75810	Pintakäsittelijä (2)
21390	Toimihenkilö	75990	Konepajatyöntekijä
24110	Sihteeri		Varustelija
24120	Toimistosihteeri (2)		Levyseppä-koneistaja
24210	Toimistotyöntekijä (3)		Asentaja-koneistaja
33315	Vientisihteeri		Osavalmistaja
62340	Elementtiasentaja		Sorvaaja-hitsaaja
62410	Rakentaja		76110
73950	Hiekkapuhaltaja	78220	Maalari (2)
75105	Koneistaja (7) CNC-koneistaja (3)	88210	Varastomies
		94125	Huoltomies

4.3. Henkilöstön ikärakenne

Suurimman ikäryhmän haastatelluissa yrityksissä muodostivat 40–49-vuotiaat, joita oli noin 28 % koko henkilöstöstä. Alle 40-vuotiaiden ja yli 50-vuotiaiden ikäluokkia oli yhtä paljon, reilu kolmannes henkilöstöstä kumpaa-kin. Huomattavaa on kuitenkin yli 55-vuotiaiden suuri osuus sekä suorittavan tason työntekijöiden että johto-/asiantuntijatehtävissä toimivien kohdalla. Tämä merkitsee sitä, että lähivuosina tarvitaan paljon uutta työvoimaa eläköityvien tilalle. Seuraavan kahden vuoden aikana eläkkeelle siirtyviä arvioitiin olevan yhteensä 34, joista 24 suorittavan tason työntekijöitä ja 10 johto-/asiantuntijatehtävissä toimivia. Tässä on todennäköisesti vain ”varmat tapaukset”. Ikärakenteen perusteella voisi arvioida todellisen eläköitymistahdin olevan lähivuosina noin 30 henkilöä vuodessa.

Kuva 3. Henkilöstön ikärakenne haastatelluissa yrityksissä.

4.4. Arvioitu henkilöstömäärän kehitys

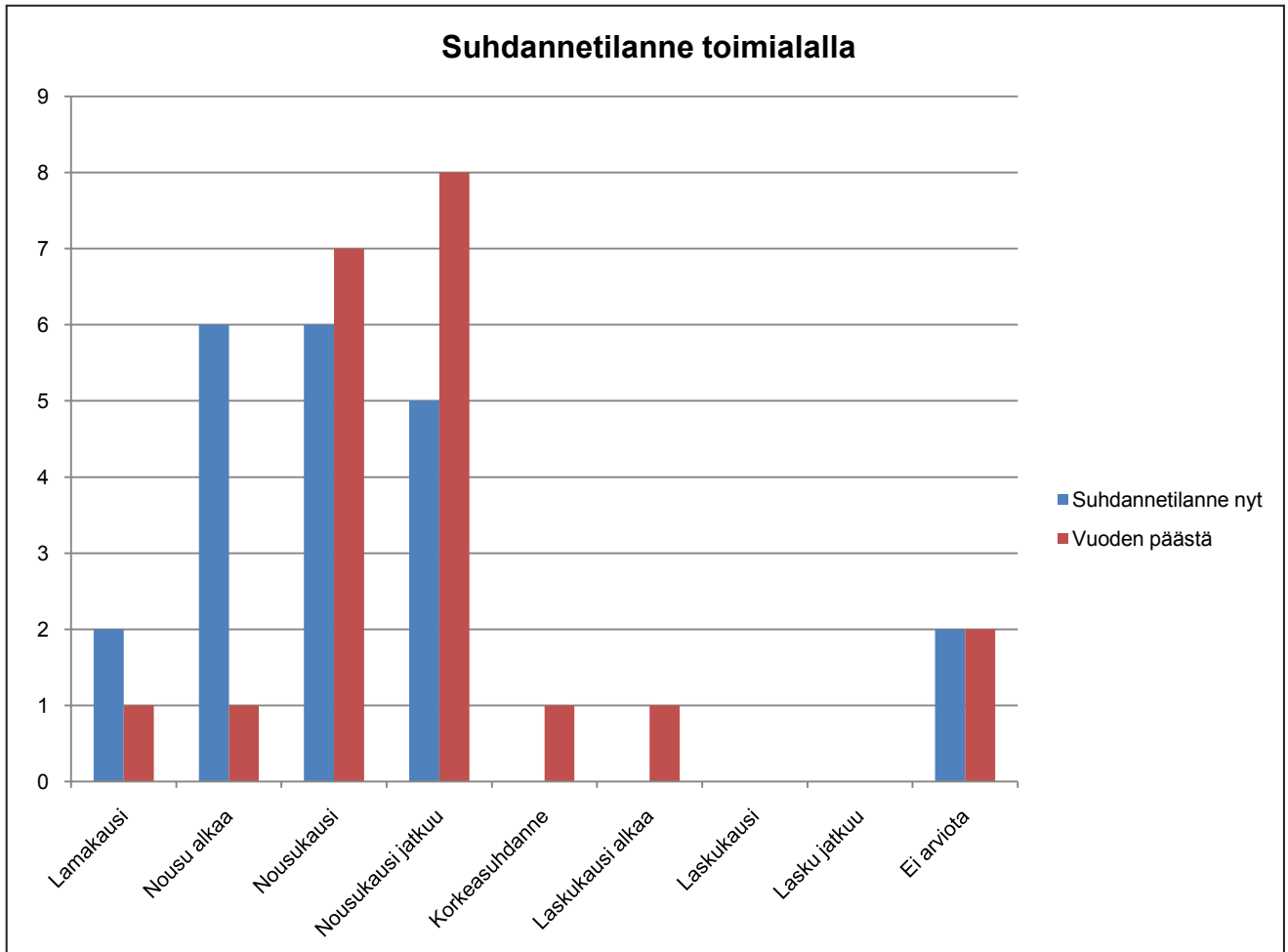
Metallialan yritysten henkilöstömäärät ovat kasvussa. Haastatelluissa yrityksissä yhteenlasketun henkilöstömäärän arvioitiin vuoden aikana kasvavan yhteensä 85 hengellä. Yritysten arviot henkilöstömäärän kehityksestä olivat yleisesti positiivisia. 13 yritystä arvioi henkilöstömäärän kasvavan seuraavan vuoden aikana. Useimmiten arvioitiin henkilöstön kasvavan 1–2 hengellä, mutta muutamissa yrityksissä näköpiirissä oli suurempiakin lisäyksiä henkilöstömäärään. Kahdeksan yritystä arvioi henkilöstömäärän pysyvän ennallaan, mutta yksikään ei arvioinut sen laskevan.

Taulukko 4. Henkilöstömäärä haastatelluissa yrityksissä yhteensä ja arvio sen kehityksestä.

Haastatellut yritykset	Henkilöstöä nyt	1/2 vuoden päästä	Muutos %	Vuoden päästä	Muutos %
21	669	710	6,1	754	12,7

5. Suhdannenäkymät

Yritykset arvioivat toimialan tämänhetkisen suhdannetilanteen nousukaudeksi tai nousukauden aluksi. Näkymät vuoden päähän ovat myös valoisat, sillä useimmat yritykset arvioivat nousukauden edelleen jatkuvan.

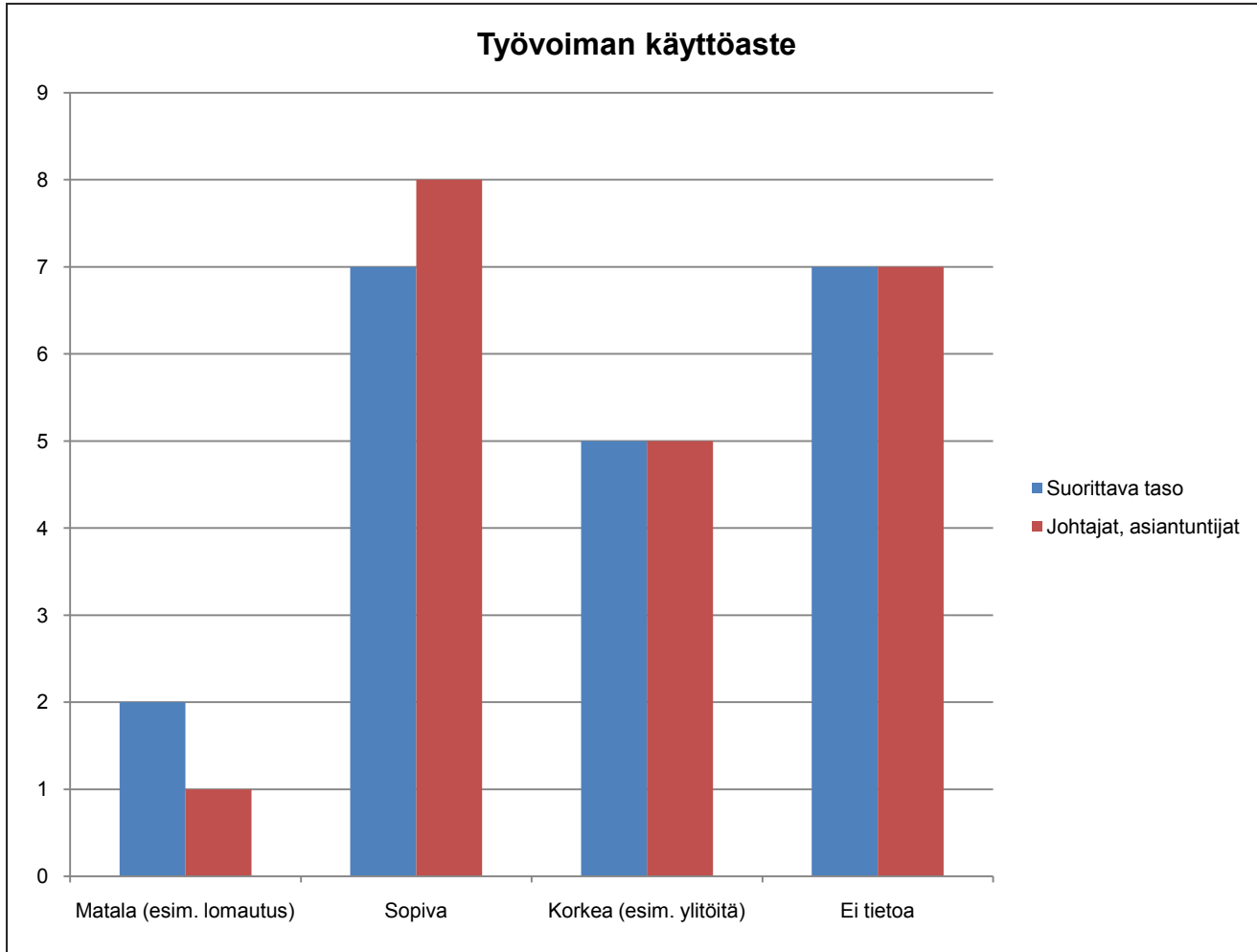

Kuva 4. Arviot toimialan suhdannetilanteesta nyt ja vuoden päästä.

6. Työvoimatarpeet

6.1. Työvoiman käyttöaste

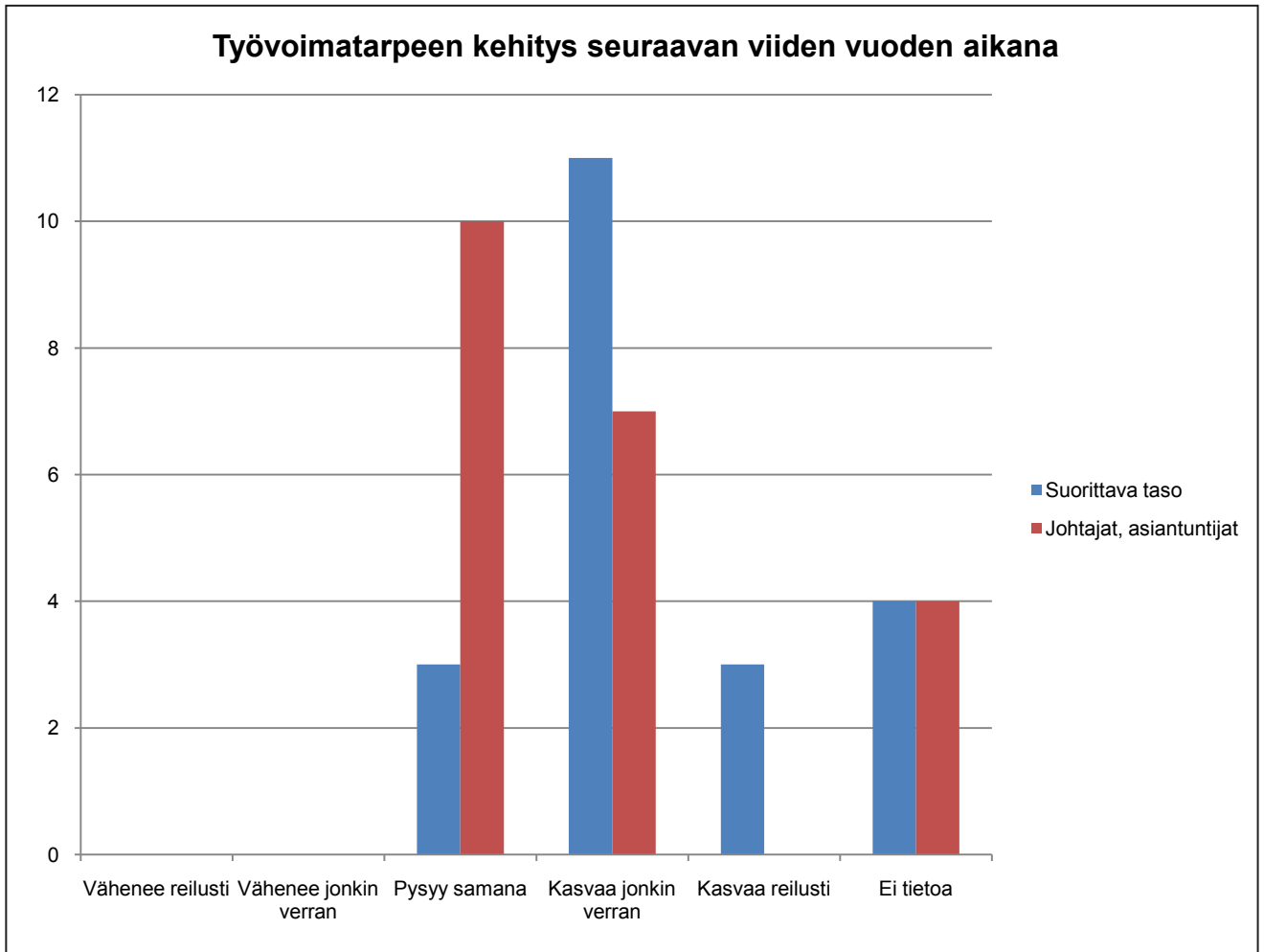
Työvoiman käyttöasteen perusteella yrityksillä näyttäisi olevan jonkin verran painetta lisätä työvoimaa. Viisi yritystä arvioi tämänhetkisen työvoiman käyttöasteen korkeaksi sekä työntekijä- että johtaja/asiantuntijatasolla eli tarvetta on ollut esimerkiksi ylitoihin. Useammilla yrityksillä käyttöaste oli kuitenkin sopiva. Aika moni yritys jätti vastaamatta tähän kysymykseen.

Kuva 5. Työvoiman käyttöaste haastatelluissa yrityksissä.

6.2. Työvoimatarpeen kehitys seuraavan viiden vuoden aikana

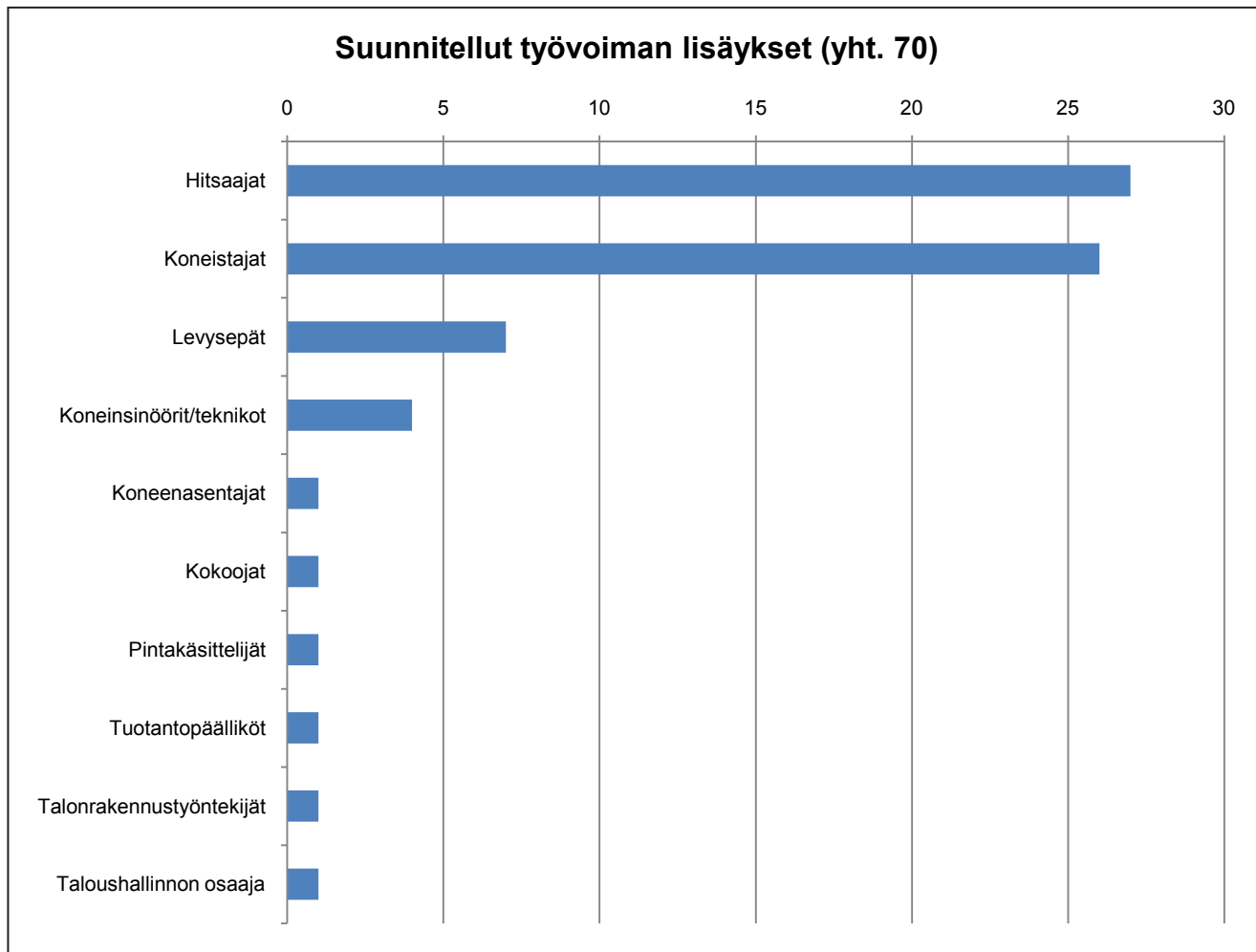
Yritysten työvoiman tarve näyttää olevan kasvussa myös pidemmällä tähtäimellä. Seuraavan viiden vuoden aikana suorittavan tason työvoiman tarpeen arvioitiin yrityksissä yleisesti kasvavan jonkin verran tai muutamassa tapauksessa jopa reilusti. Myös johto- ja asiantuntijatehtävissä työvoiman tarve pysyy vähintään ennallaan tai kasvaa jonkin verran.

Kuva 6. Arviot työvoimatarpeen kehityksestä seuraavan viiden vuoden aikana.

6.3. Suunnitellut työvoiman lisäykset

Tarkempia työvoiman lisäyssuunnitelmia oli 12 yrityksellä, yhteensä 70 henkilön verran. Lisäyksistä 13 oli välittömiä rekryointitarpeita ja 57 myöhemmin vuoden kuluessa tehtäväksi suunniteltuja lisäyksiä. Ammattinimikkeittäin tarkasteltuna eniten kysyntää oli hitsaajista ja koneistajista. Myös useammille levysepille ja koneinsinööreille/teknikoille oli tarvetta. Muutamien suunniteltujen lisäysten kohdalla oli koettu tai arveltiin koettavan rekryointiongelmaa. Työvoiman vähentämissuunnitelmista ei ilmoittanut yksikään haastatelluista yrityksistä.

Kuva 7. Suunnitellut työvoiman lisäykset ammattinimikkeittäin.

Taulukko 5. Suunnitellut työvoiman lisäykset ammattiluokituksen mukaan jaoteltuna (erikseen heti ja vuoden kuluessa)

Amm. koodi	Ammattiluokitus	Ammattinimikkeitä (kirjoitettu)	Ajan-kohta	Määrä yht.	Lisätietoja	Rekrytointiongelmat
004	KONEINSINÖÖRIT JA -TEKNIKOT	suunnittelija	Heti	1	Valinta menossa	
624	TALONRAKENNUS-TYÖNTEKIJÄT	elementtirakentaja	Heti	1	Kesällä 2011	Työn osa-aikaisuus
751	KONEENASETTAJAT, KONEIST., TYÖKALUNTEK	cnc-koneistaja	Heti	1	Vaativuutena kokemusta tietokonepohjaisesta sorvauksesta.	
754	LEVYSEPÄT	rakennuspeltiseppä, rakennuspeltiseppä mieluiten mutta rakennusapumies käy myös	Heti	3	Sesongiksi pitäisi työkaveri saada. C-kortillinen, kesäsesonkiin, kesällä 2011	Työn osa-aikaisuus
756	HITSAAJAT, KAASULEIKKAAJAT	levyseppä-hitsaaja	Heti	7	Paikat olleet haussa, mutta ei hakijoita.	
004	KONEINSINÖÖRIT JA -TEKNIKOT	työnjohtaja	Vuoden kuluessa	3		
211	LIIKKEYRITYSTEN JOHTAJAT	tuotantopäällikkö	Vuoden kuluessa	1		
233	TILINPITOHENKILÖKUNTA	taloushallinnon osaaja	Vuoden kuluessa	1		
751	KONEENASETTAJAT, KONEIST., TYÖKALUNTEK	koneistaja, cnc-koneistaja, varustelija	Vuoden kuluessa	25	Yrityksen laajeneminen. Henkilökunta koulutuksen kautta.	Kielitaitovaatimukset, Riittämätön ammatillinen peruskoulutus
752	KONEENASENTAJAT	asentaja	Vuoden kuluessa	1		
754	LEVYSEPÄT	levyseppä, metallialan ammattilainen, levyseppä-hitsaaja	Vuoden kuluessa	4	Ammattitutkinto. Ensimmäisen työntekijän palkkaamisessa on kynnystä. Pitäisi olla hyvä monipuolinen metallialan ammattilainen. Perusvaatimukset: koulutus, työkokemus, motivaatio vaaditaan.	
756	HITSAAJAT, KAASULEIKKAAJAT	hitsaaja	Vuoden kuluessa	20		
757	KONEPAJA-, METALLITEOLL.	kokooja	Vuoden kuluessa	1		
758	METALLOIJAT	pintakäsittelijä	Vuoden kuluessa	1		

7. Koulutustarpeet

Koulutustarpeita yritysten nykyiselle henkilöstölle oli 8 yrityksellä. Alla olevassa taulukossa on lueteltu erikseen jokainen ilmoitettu koulutustarve. Enimmäkseen tarvetta oli suoraan metallialaan liittyville koulutuksille. Koulutustarvetta oli yhteensä 63 hengelle.

Taulukko 6. Yritysten henkilöstön koulutustarpeet.

Koulutusluokitus	Amm.koodi	Ammattiluokitus	Ajan-kohta	Määrä	Lisätietoja
Metallialalla	004	KONEINSINÖÖRIT JA -TEKNIKOT	Vuoden kuluessa	10	Työnjohtajille lisäkoulutusta
Metallialalla	751	KONEENASETTAJAT, KONEIST., TYÖKALUNTEK	Heti	3	Menetelmäkoulutus, prosessinohjaus.
Metallialalla	751	KONEENASETTAJAT, KONEIST., TYÖKALUNTEK	Vuoden kuluessa	3	Täsmäkoulutus
Metallialalla	751	KONEENASETTAJAT, KONEIST., TYÖKALUNTEK	Vuoden kuluessa	20	Varustelijoille lisäkoulutusta
Metallialalla	752	KONEENASETTAJAT	Vuoden kuluessa	5	Koneistajille lisäkoulutusta
Metallialalla	756	HITSAAJAT, KAASULEIKKAJAT	Vuoden kuluessa	3	Täsmäkoulutus
Metallialalla			Heti	1	Yhden henkilön kohdalla CNC-koneistajan ammattitutkinnon suorittaminen, selvittävät koulutuksen järjestämistä oppisopimuksella
Muu osaaminen			Vuoden kuluessa	3	Päivityskoulutukset tulityö- ja työturvakortteihin ja luokkahitsausluokat voimaan
Muovialalla	852	MUOVITUOTETYÖN-TEKIJÄT	Vuoden kuluessa	2	Lujitemuovi- ja komposiittikoulutusta
Laadussa	004	KONEINSINÖÖRIT JA -TEKNIKOT	Vuoden kuluessa	1	Laatujärjestelmä/laatupäällikkö koulutusta insinööreille ja tekniikoille
Kielissä	756	HITSAAJAT, KAASULEIKKAJAT	Heti	11	Suomen kielen koulutusta venäläisille hitsaajille
Taloudessa	231	TALOUSHALLINNON SUUNNITTELIJAT	Vuoden kuluessa	1	Käänteinen arvonlisäverokoulutus

8. Muutoksia ammateissa ja toimialalla

Seuraavaan on listattu kaikki haastatteluissa kirjatut kommentit:

- Työssä lisääntyy tietotekniikan käyttö, työ on entistä enemmän koneiden ohjausta.
- Koneistajan on hallittava koneistuksen lisäksi robotiikan ohjelmointi eli moniosaaminen painottuu.
- Vaatimuksena on jatkossa yhä enemmän työntekijän monitaitoisuus.
- Kirvesmiestyöt kasvussa ko. töissä. Sen myötä voi tarjota muitakin töitä.
- Rakennuspuolella materiaalit ovat muuttuneet/kehittyneet. Muovia on tullut lisää tuotteisiin.
- Muovin työstö tulee uutena työmenetelmiin.
- Verkostoituminen on lisääntynyt alihankintapuolella varsinkin (eli valmiita osia tulee lisää laserleikkauksen lisääntyttyä). Automaatiikka on lisääntynyt jonkin verran.

- Kaivannaisteollisuuden huolto- ja kunnossapitotyöt tulevat lisääntymään
- Koneistus on vakaata. Ohjelmat kehittyvät, monipuolistuvat ja helpottavat suunnittelua ja cnc-työstöjä. Tälläkin hetkellä on joitakin tuotteita valmistuksessa, joita tehty jo 20 vuotta sitten. Suurempi muutos vakiotyökaluista uniikkikappaleisiin on tapahtunut jo aiemmin. 70 % tuotteista on räätälöityjä asiakkaan tarpeen mukaan.
- Ei suuria muutoksia. On pysynyt samantyyppisenä. Yrityksessä on edelleen manuaalikoneet mm. koneistuksessa. Tietotekniikkaa henkilöstö käyttää tällä hetkellä vain tuntikirjaamiseen.
- Ei muutoksia.

Haastattelussa kysyttiin myös ideoita verkostoitumisesta tai yritysideoita paikkakunnalle. Näitä ei kuitenkaan esitetty ollenkaan.

9. Palautetta

Palautetta ja ehdotuksia alueen koulutusorganisaatioille:

- Yhteistyö on sujunut hyvin koulutusorganisaatioiden (KAO:n) kanssa. Oppilaitokselta on ollut työssäoppimisjaksoilla opiskelijoita.
- Käytännön harjoittelua koulussa pitäisi olla riittävästi ennen yritysharjoittelua. Yhteistyö on toiminut oppilaitoksen kanssa kiitettävästi.
- Enemmän yhteistyötä kaikkiin työnantajiin. Toivotaan, että kouluttajat olisivat yhteydessä. Käytännön harjoittelua koulussa pitäisi olla nykyistä enemmän ennen harjoittelupaikkaan siirtymistä.
- Yhteistyö sujuu hyvin. Ennen työssäoppimisjaksoja pystyykö kiinnostusta vielä tarkemmin esi-selvittämään?
- Harjoittelijoita on ollut yrityksessä jatkuvasti ja asiat ovat toimineet hyvin. Opiskelijoiden tulee osata tehdä monipuolisesti erilaisia töitä ja huoltaa työkaluja esim. säätää polttokonetta (plasmakone). Opiskelijoille valmiuksia työskennellä monipuolisissa tehtävissä ja kysyä, mikäli ei osaa.
- Koulutuksissa pitäisi olla myös esim. kustannuslaskentaa, mistä tuotteiden hinta muodostuu.
- Palautteena koulutusorganisaatioille, että valmistuneilta opiskelijoilta puuttuu oma-aloitteisuutta.
- Toivotaan opettajien tutustuvan työelämään työharjoittelun kautta.
- Koulutus on sujunut ok.
- Kaon kanssa yhteistyö on toiminut hyvin.
- Nuorten osuus metallialalla on vähenemässä. Markkinointiin on panostettava. Työperäinen maahanmuutto nähdään ratkaisuna.
- Tulevaisuudessa huolettaa, kauanko saadaan metallialalle koulutettavia nuoria. Ikäluokat kun pienenee.
- Koulutusta voisi joskus järjestää Kehys-Kainuun alueella. Mm. ELY-keskuksen koulutustarjonta on ollut hyvää ja monipuolista. Tiedottaminen on ollut hyvällä mallilla ja näin toivottavasti jatkuu.
- Ammattiopiston kanssa ovat hyvät yhteydet. Täydennyskoulutusta ohutpeltilevypuolelle on suotavaa (talvela). Ainoa alan linja on Turussa.

Muu palaute (vapaa sana):

- Yritys on valmistanut mm. kuljetuslavetteja. Syksyllä hyvältä näyttänyt kehitys on loppunut maailmanlaajuisiin uhkakuviin (sodat, maanjäristykset, tsunamit, öljyn hinnan nousu?).
- Pintakäsittely haluttaisiin ulkoistaa omalle paikkakunnalle.
- Yritys toimii kunnallistekniikan ulkopuolella. Haluaisi sen piiriin.

10. Asiantuntijaraadin kommentit ja toimenpide-ehdotuksia

Tarvetutkimuksen tuloksia käsiteltiin Kajaanissa 13.4.2011 pidetyssä asiantuntijaraadissa. Tilaisuuteen osallistui työ- ja elinkeinohallinnon lisäksi edustajia Kainuun ammattiopistosta, Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut AIKO-PAsta, Kainuun Etu Oy:stä sekä yhdestä kyselyyn osallistuneesta metallialan yrityksestä.

Asiantuntijaraadissa herätti keskustelua suuri ikääntyneiden osuus haastatelluissa yrityksissä. Kun tähän yhdistetään se, että alalta jäädään eläkkeelle melko nuorena, kertoman mukaan keskimäärin vain 58-vuotiaana, niin uutta työvoimaa tullaan lähivuosina tarvitsemaan runsaasti. Vielä nyt ei alalla ole ollut suuria rekrytointiongelmia, mutta työvoiman saatavuuden vaikeutuminen tulevaisuudessa on uhkana. Nuorisoasteella Kainuussa on metallialalla vajaat 40 aloituspaikkaa vuodessa, mikä on vähän ennakoituun tarpeeseen nähden. Silti ongelmana on saada aloituspaikat täytettyä, sillä metallialan imago on huono.

Kyselyssä nousi esille ensimmäisen työntekijän palkkaamisen vaikeus. Lisäksi palkattavalta työntekijältä vaaditaan laajaa osaamista. Pohdittiin, että lisäkoulutuksella muiden alojen ammattilaisista saataisiin metallialalle työntekijöitä, esimerkiksi tietotekniikan osaajista koneistajia. Tässä voitaisiin myös käyttää apuna yhteishankintakoulutusta (RekryKoulutus).

Haastateltujen yritysten palautteeseen liittyen muistutettiin, ettei nuori ole vielä valmis, kun hän tulee työelämään. Tärkeää on, miten nuori työntekijä otetaan työpaikalla vastaan. Esimerkiksi tieto ikävistä harjoittelupaikoista leviää.

Yritysten palautteessa toivottiin koulutusta myös Kehys-Kainuun alueelle. Nähtiin mahdollisena järjestää koulutuksia esimerkiksi Suomussalmella, mutta koulutusryhmien saamista kokoon pidettiin vaikeana. Tarvetta ohutpeltiväyrypuolen täydennyskoulutuksesta pidettiin Kainuussa marginaalisena. Todettiin, että mahdollisuus työllistyä lisää yleensä koulutusten kiinnostavuutta. Tähän asti metallialan ongelmana Kainuussa on ollut työvoimatarpeen suuri vaihtelu. Nyt alan näkymät ovat hyvät pidemmällä tähtäimellä, kun Transtechillä on tilauksia pitkäksi aikaa. Myös Talvivaara vaikuttaa positiivisesti.

Yritysten kansainvälistymistä pidettiin tärkeänä, mutta Kainuussa sitä vaikeuttaa alan keskisuurten yritysten puuttuminen. Kansainvälistymisessä voitaisiin hyödyntää ulkomaisia opiskelijoita.

Toimenpide-ehdotuksia:

- **Koulutustehtaan perustaminen.** Siinä opetus tapahtuisi aidoissa puitteissa ja olisi kytkettynä toimintaan osallistuvien yritysten oikeaan tuotantoon. Koulutustehdas olisi myös keino yrityksille testata ja rekrytoida uutta työvoimaa. Investoinnin suuruus olisi arviolta noin miljoona euroa.
- **Koulutussuunnittelun jatkaminen yhteistyössä metallialan Metapart-yhtyritysryhmän kanssa.** Työ- ja elinkeinohallinnon edustajia osallistuu Metapart-yhteistyökumppaneiden koulutuspalaveriin.
- **Pysyvän toimialatiimin perustaminen metallialalle.** Se kokoaa yhteen ydintoimijat, Kainuun Etu/Meta-

Perustiedot

Yrityksen yhteystiedot
Kuvaus yrityksen toiminnasta

Yhteyshenkilön yhteystiedot
Henkilöstön ammattinimikkeitä

1. Henkilöstön määrä ja rakenne

1.a) Arvioitu henkilöstömäärä Haastatteluhetkellä, Puolen vuoden kuluttua, Vuoden kuluttua

1.b) Arvio työvoiman käyttöasteesta Suorittava taso / Johtajat, asiantuntijat
Matala (esim. lomautus) **Sopiva** **Korkea** (esim. ylityötä)

1.c) Henkilöstön ikärakenne Suorittava taso / Johtajat, asiantuntijat

16-24 -vuotiaat, 25-39 -vuotiaat, 40-49 -vuotiaat, 50-54 -vuotiaat, Yli 55 -vuotiaat, Eläkkeelle 2 v sisällä

1.d) Arvio työvoiman tarpeen kehityksestä yrityksessä seuraavan viiden vuoden kuluessa Suorittava taso / Johtajat, asiantuntijat

Vähenee reilusti, Vähenee jonkin verran, Pysyy samana, Kasvaa jonkin verran, Kasvaa reilusti

2. Työvoiman muutokset

2.a) Suunnitellut lisäykset

Amm.nro	Ammattinimike	Ajankohta	Määrä	Lisätietoja	Rekryongelma
---------	---------------	-----------	-------	-------------	--------------

2.b) Suunnitellut vähennykset

Amm.nro	Ammattinimike	Ajankohta	Määrä	Lisätietoja
---------	---------------	-----------	-------	-------------

3. Koulutustarve

3.a) Nykyisen henkilöstön koulutustarve

Luokitus	Amm.nro	Ajankohta	Määrä	Lisätietoja
----------	---------	-----------	-------	-------------

4. Toimialatieto

4.a) Mitä muutoksia eri ammateissa esim. työn sisällössä tai toimintatavoissa toimialallanne on tapahtumassa?

4.b) Ideoita verkostoitumisesta tai yritysideoita paikkakunnalle

4.c) Palautetta ja ehdotuksia alueen koulutusorganisaatioille?

4.d) Suhdanneltilanne toimialallanne nyt?

Lamakausi, Nousu alkaa, Nousukausi, Nousukausi jatkuu, Korkeasuhdanne, Laskukausi alkaa, Laskukausi, Lasku jatkuu

4.e) Suhdanneltilanne toimialallanne vuoden päästä?

5. Vienti

Yritys harjoittaa vientiä tai on aikeissa aloittaa Kyllä, Ei, On aikeissa aloittaa

5.a) Vientimaat Kolme tärkeintä Pohjoismaat, EU-maat, Baltia, Venäjä, Aasia, Pohjois-Amerikka

5.b) Viennin osuus tuotannosta Karkea arvio %

5.c) Vientitoiminta on Kasvava, Pysyy ennallaan, Vähenee

6. Vapaa sana

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Työ- ja elinkeinotoimisto

Kainuun elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus
Kalliokatu 4
87100 Kajaani
puh. 020 636 0100
www.ely-keskus.fi/kainuu